

Heffen in het Parochieblad 2010

Dit is de chronologische weergave van de korte stukjes die over Heffen verschenen zijn in het Parochieblad. Ze zijn bijna allemaal gebaseerd op historische documenten, maar hebben zeker niet de pretentie om de absolute historische waarheid weer te geven.

(Huib Crauwels)

CHIRO HEFFEN 60

Chiro Heffen bestaat dit jaar 60 jaar en dat zal uitgebreid gevierd worden in het weekend van 17-19 september.

Hoe oud is de Chiro in Vlaanderen nu eigenlijk, en wie waren de oprichters? Echt helemaal exact valt deze vraag niet te beantwoorden. We kunnen, met een beetje goede wil, zelfs zeggen dat de Chiro al in de negentiende eeuw bestond, terwijl we even goed kunnen stellen dat er pas vanaf de Tweede Wereldoorlog echt sprake is van Chiro. Het is dus meer een proces dat zich over een lange periode uitstrekt, en geen gebeurtenis die we op één tijdstip kunnen vastpinnen...

WOII

Het uitbreken van de Tweede Wereldoorlog zorgde voor de nodige problemen voor de Chiro, omdat vele proosten en leiders onder de wapens moesten. Toch hield dat de vernieuwing niet tegen. In maart 1941 verscheen het eerste nummer van een nieuw blad: *'Mededelingen van Chirojeugd'*. Op Paasmaandag 14 april 1941 werd er een eerste leidingdag gehouden, met 250 leiders, onder het mom van een louter godsdienstige manifestatie, omdat de Duitse bezetter geen andere activiteiten tolereerde. Daarmee was het definitieve startsein gegeven.

In mei 1942 verscheen voor het eerst het leidsterblad Licht. 'Mededelingen van Chirojeugd' veranderde in 1946 in *'Gloed'*. Na de bevrijding drong de chirowerking in vele regio's binnen. In 1946 volgde een officiële erkenning. Op vrij korte termijn groeide het aantal groepen van 200 tot 500, werden er cursussen georganiseerd, een gewestelijk kader werd uitgebouwd, enzovoort. De centrale visie werd ontwikkeld, en Chiro koos voor het werken in vaste leeftijdsgroepen, onderverdeeld in vendels.

De jaren 50

In de jaren vijftig werd de Chiro als beweging op verschillende vlakken verder uitgebouwd. Het is de periode waarin de Chiro sterk naar buiten trad: er waren meivaarten, Chiromales, Lourdesbedevaarten,... De Belijdenis stond centraal, de Christus-Koningromantiek kreeg vastere vorm, de afdelingswerkingen werden grondig uitgebouwd. In 1957 verhuisde het nationaal secretariaat van de Frankrijklei in Antwerpen naar het intussen alom bekende Kipdorp 30.

KASTELEN EN BOERDERIJEN

Op de oude kaarten van Heffen wordt het Château de Bakx ingetekend. Het was gelegen op de weg naar het Zennegat. Het werd afgebroken, maar velen zich nog de boerderij van "den Daar" nog herinneren, die ondertussen helemaal verbouwd werd. In het kasteel van Bakx was eigendom van de familie De Meester, die er de eerste vrije (katholieke) school van Heffen startte.

Een zeer belangrijke boerderij, waarvan geen sporen meer zijn, lag aan de rechterkant van de Grote Mierenstraat, voor de Leibeek en ter hoogte van de Vindelen (vier tiende delen). Het was de hoeve Hertendrecht. Volgens geschriften uit de vijftiende eeuw bestond het hof uit landbouwgronden, weiden van in totaal 18 bunders. Hertendrecht werd in de tweede helft van de 15de eeuw in leen gegeven aan Elisabeth Van den Venne. In het begin van de 17de eeuw is de huurder Jan Verhulst. Nog later wordt de boerderij verpacht aan Jan Boey en daarna aan Jacob Rombout.

HET ROT

Het rot, gelegen in Heffen achter de Rapopstraat, wordt reeds vermeld in 1348. Later komt ook de naam 't Grote Rot voor in de buurt van het Rotstraetken..in 1467 wordt gesproken over "een stuk land geheten Santvoort, houdende omtrent een bunder gelegen te Heffen opt Rot.

PREEKSTOEL

Er wordt nog nauwelijks naar opgekeken, maar de preekstoel heeft een imposante plaats in onze parochiekerk. Naar aanleiding van hun bezoek aan de kerk in november 1905 schrijven de heren Donnet en van Leemputten: "De gebeeldhouwde houten predikstoel is merkwaardig. De kuip wijst op,de stijl Lodewijk XIV. Ze is versierd met medaillons van Sint-Amandus, Sint-Norbertus. Op de deur staat een verbeelding van O.-L.-V.-Hemelvaart. De rugleuning is gemaakt met een draperie die gedragen wordt door twee engelen. De trapleuning in de stijl van Lodewijk XV bestaat uit loofwerk dat zeer zorgvuldig uitgevoerd is. Op de troonhemel ziet men de bisschoppelijke kentekens van de heilige."

STICHTINGEN

Op zeer veel zondagen is er een intentie voor Cornelius Egedius Verhulst en huisvrouw. Vroeger, toen er nog dagelijks een mis werd opgedragen, viel deze intentie minder op, maar nu komt ze bijna altijd bij de zondagmis. Cornelius Verhulst en zijn echtgenote (huysvrouw) hebben in 1841 en 1842 een aantal gronden geschonken (Publieke Stichting) aan de kerk en als tegenprestatie moeten er jaarlijks een aantal missen gedaan worden. Die gronden worden in Heffen nog altijd verpacht. Enkele gronden werden een tijd geleden verkocht, maar de opbrengst daarvan moet ofwel opnieuw in gronden belegd worden op vastrentend belegd worden. De opbrengsten betalen de missen die in de loop van het jaar gedaan worden.

Andere stichtingen in Heffen zijn die van Petrus Joannes Van der Wilt (1861), van Leocadie Verschaeren (1920 en 1921),de "Stichting der Vroegmis op zon- en heiligidagen."en de stichting Pro Jus Habentibus.

Van parochiezaal tot ontmoetingshuis

Op de vergadering van de dorpsraad werden de ontwerpplannen voor de bouw van een ontmoetingshuis waar nu nog de parochiezaal staat, voorgelegd. Rekening houdend met op- en aanmerkingen willen de architecten hun definitief plan maken en hopen de bouwvergunning te hebben rond de vakantieperiode. Goed een jaar later zou de nieuwe zaal

er kunnen staan. De stad heeft 500.000 euro in de begroting 2010 staan voor de financiering van de bouw

Men zou kunnen zeggen: “de kogel is door de kerk”, al lijkt dit niet de beste uitdrukking, want ze ontleent haar oorsprong aan het feit dat vroeger tijdens gevechten de kerkgebouwen uit respect werden ontzien. Als de vijand zich niet aan deze ongeschreven regel stoorde en zijn kogels ook door de kerk schoot, dan betekende het dat het ergst denkbare was gebeurd. Dat is zeker niet wat de verenigingen denken, want ze zijn al jaren vragende partij voor polyvalente een zaal met een capaciteit van zo’n 150 mensen, die aan al de nieuwe voorschriften voldoet en degelijk is uitgerust.

Parochiezaal

Het ontmoetingshuis komt op het terrein van de parochiezaal. Het was destijds pastoor Jos Valvekens die het initiatief nam tot de bouw van een zaal voor de verenigingen van de parochie in de tuin van zijn pastorie. Met de inzet van vele vrijwilligers werd de parochiezaal gebouwd. De kosten konden hierdoor tot een minimum beperkt worden al liepen de facturen voor de materialen in inrichting toch nog op tot 980.000 frank.

Om die uitgaven terug te betalen werden gedurende een aantal jaren eetdagen georganiseerd in de maand november en met het geld daarvan zou ook later nog de keuken gedeeltelijk vernieuwd worden door de aankoop van een “restaurant”-kookvuur. De eetdagen werden afgeschaft toen de schulden waren afbetaald. Nu blijkt het allemaal verouderd en is het gebouw (dringend) aan vervanging toe. De inkomsten uit het gebruik van de parochiezaal zijn beperkt en er zijn altijd wel wat kleinere herstellingen die aan het oude gebouw moeten uitgevoerd worden. Verder zijn er ook nog de verzekeringen en de huur die aan de stad betaald wordt. In ieder geval was het niet mogelijk om met de inkomsten de bouw van een nieuwe zaal op welke manier dan ook te financieren.

Eigendom

De parochiezaal was klaar bij de gemeenteraadsverkiezingen van 1976. De plannen en de bouw dateren dus nog van voor de fusie van de gemeenten (1977). De huidige pastorie is in 1829 door ruil met een ander gebouw, de woning geworden van de bediende van de eredienst. Het huis en de tuin waren in de tijd toen Heffen nog een zelfstandige gemeente was, eigendom van de Commissie van Openbare Onderstand (COO). Bij de fusie met Mechelen kwam alles in handen van wat nu het OCMW-Mechelen (Openbaar Centrum voor Maatschappelijk Welzijn) is.

De pastoor had en heeft de volledige beschikking over het gebouw en de tuin, maar is geen eigenaar. Toen de parochiezaal werd opgetrokken stond ze op grond van de COO later OCMW. De wetgeving zegt dat een gebouw dat staat op de grond van iemand anders, automatisch het bezit wordt van de eigenaar van de grond. De parochiezaal, opgetrokken door mensen van Heffen en betaald met de opbrengsten uit eetdagen was eigenlijk eigendom van de gemeente. Dat leverde aanvankelijk ook geen problemen op.

Verkoop

Het OCMW van Mechelen heeft de pastorij en de parochiezaal bij de fusie in eigendom gekregen, maar eigenlijk kan ze er niet veel mee aanvangen. In oktober 1980 wordt door het OCMW een officiële schatting gevraagd van de waarde van gebouwen en grond en 28 februari 1984 koopt de stad Mechelen, toen onder burgemeester Jef Ramaekers, alles over voor een bedrag van 6.750.000 frank (170.000 euro).

De Dienst Eigendommen weet wel dat de pastorij zelf gratis ter beschikking moet gesteld worden, maar meent toch dat er een vergoeding kan gevraagd worden voor het gebruik van de parochiezaal. Tenslotte heeft de stad, volgens het schattingsverslag, 2.250.000 frank betaald voor een zaal die het OCMW gratis had verworven.

In het verslag van het college van burgemeester en schepenen van 28 december 1984 wordt een voorstel van huurovereenkomst van de parochiezaal voor 25 jaar opgenomen. Er zou een huurprijs van 5.000 frank per maand gevraagd worden vanaf 1 januari 1985. Bij de berekening gaat men uit van een opbrengst van 2% op een waarde 3.125.000 frank (grond plus gebouw). De feitelijke vereniging, die de zaal beheert, doet een tegenvoorstel van 10.000 frank per jaar.

Uiteindelijk worden deze voorstellen (tijdelijk) opgeborgen omdat het gemeentehuis van Heffen verbouwd wordt. De post heeft al een lokaal gekregen in het vroegere zusterhuis aan de Steenweg op Heindonk 8 en de stad krijgt er ook gratis de beschikking over twee lokalen zolang de bouwwerken duren en op voorwaarde dat er dan ook geen huur gevraagd wordt voor de parochiezaal.

Verhuur

In 1991 wordt de draad terug opgenomen en op 17 september wordt de “toelating tot het gebruiken van stadslokalen door verenigingen” getekend tussen de stad en de Vereniging Parochiale Werken. Het gebruik van de parochiezaal wordt “slechts toegestaan ten tijdelijke en steeds herroepelijke titel” en mits een vergoeding van 6.000 frank per jaar “wegens de precaire aard van het verleend recht”.

Vanaf 1991 tot op heden wordt de vergoeding betaald en is er ook verder geen enkel probleem met de stad.

In 1995 wordt nog even gedacht aan de terugkoop van de parochiezaal door Parochiale Werken. De schatter, aangesteld door de stad, raamt de waarde van parochiezaal en grond dan op 2.500.000 frank (dit is eigenlijk de waarde van de grond alleen) Er wordt echter afgezien van dit plan.

Nu is het wachten op de bouw en de opening van het ontmoetingscentrum.

Hertendrecht te Heffen

In de Grote Mierenstraat stond lang een boerderij, eigendom van de heren van Hove. Over die “Heerdij van Hertendrecht te Heffen” werd door pastoor De Ridder van Hombeek een langer artikel geschreven dat in 1932 werd uitgegeven.

De betekenis van Hertendrecht is ofwel “weide voor kudde hoornvee” of “doorwaadbare plaats op een waterloop voor herders of kudden”. Beide kunnen van toepassing zijn vermits de gebouwen en de aanpalende gronden langs Grote Mierenstraat in het overstromingsgebied van de Rupel en Zenne lagen.

Overdracht

De heerdij was een geheel van eigendommen verspreid over Heffen en Leest. Hertendrecht had eind van de jaren 1400 bijna 20 hectaren landbouwgrond, weiden en vloeibeemden in eigendom “langs de dijk tot aan de oude brug”. Er is o.a. sprake van gronden in Langhen Bruel (achter de kerk), de Vrouwenbruel en Darendonck.

Gonus Noerder was in 1483 pachter van de hoeve in de Grote Mierenstraat. In dat jaar laat de eigenaar, Elisabeth van den Venne een testament maken waarbij al de eigendommen van de heerdij worden geschonken aan de Heilige Geesttafel van Sint-Pieter en Pauwel te Mechelen (kerk Veemarkt). De dame overlijdt in 1484. Jan Goovaerts en Wijne Haveloos worden belast met de uitvoering van het testament.

Tafel van de Heilige Geest

Giften aan een Tafel van de Heilige Geest, belast met de armenzorg, waren in die tijd niet ongewoon. De Geesttafel was nauw verbonden met de kerk en de parochie. Armentafels waren bedoeld voor de eigen parochianen. Het waren letterlijk tafels, meestal in een kerk, waaraan regelmatige uitdelingen aan de plaatselijke armen gedaan werden, meestal in natura. In de middeleeuwen hadden de armen hun eigen plaats in de maatschappij. Door hun gebrek, hun lijden en hun ontbering, waren zij reeds van het aardse onthecht. En zo konden de armen bemiddelaars worden tussen de wereld en God. Want geven aan de armen, was geven aan God.

De Heilige Geesttafels werden in 1796 afgeschaft door de Franse bezetter en vervangen door "Burelen van Weldadigheid" en een Commissie van de Burgerlijke Godshuizen. De Burelen van Weldadigheid werden op hun beurt afgeschaft in 1925 en zullen vanaf dan "Commissie van Openbare Onderstand" genoemd worden. Tenslotte worden ze het O.C.M.W.

Huurders

De hoeve wordt rond 1600 verhuurd aan Jan Verhulst voor driehonderd gulden per jaar. Tussen 1608 en 1612 wordt men verplicht om “7 bunder een dagwand en vijftig roeden” te verkopen voor het maken en onderhouden van de dijken langs de Zenne.

In 1616 is Willem Verschaven, alias De Ketelere, de pachter en die moet zijn pacht gedeeltelijk in natura betalen, waaronder 31 veertelen (ong. 85 liter) koren. In 1700 heeft Jan Boey blijkbaar moeilijkheden met het betalen van de huur. Hij staat 117 veertelen koren achter en roept de steun in van vier inwoners van de parochie Heindonk, die als borg willen optreden.

Betalingen

De heerdij Hertendrecht bestond niet alleen uit de hoeve maar ook uit enkele huizen en landbouwgronden die verhuurd werden. Het huurgeld werd o.a. betaald in werkuren (bijv. maaidagen, dinsdagen, een halve dag op de hoeve) of ook nog met hoenderen, kapoenen of vruchten van de boomgaard enz. Huurders waren o.a. Caerle Verbrugghen met een huis en toebehoren op Hoodonk, Barbara en Margriette Gommaers met een stuk land aan de "steynen brug" of Stannebeek en het ambacht van de beenhouwers die een beempt hadden aan de binnendijk.

TARIEF KERKDIENTEN

Voor een misintentie is en blijft het tarief bij ons 14 euro, die doorgestort worden aan het centraal kerkbestuur en waarvan een gedeelte gaat naar de priester die de mis doet. De priester krijgt de vergoeding maar voor één enkele intentie, ook al zijn er voor die mis meer betaald.

Vlaamse regering

In enkele kranten stond recent dat de Vlaamse regering het tarief voor een gelezen en een gezongen mis had vastgelegd. Deze tarieven zijn echter enkel van toepassing bij schenkingen of vastleggingen in een testament. De regeling dateert uit de tijd van Napoleon, die de scheiding tussen kerk en staat invoerde en ook vastlegde hoeveel geld men aan de kerk(fabriek) mocht geven bij schenking of testament voor gelezen of gezongen missen.

Regionale bevoegdheid

De wetten van Napoleon bleven en zijn nog altijd geldig. Zo werd het tarief door de federale overheid voor 2002 vastgelegd op 9 euro (5 voor de priester en 4 voor de kerkfabriek) en 18 euro (5 voor de priester en 13 voor de kerkfabriek).

Daarna is het bestuur van de eredienst een regionale materie geworden en beslist nu Vlaanderen over hoeveel er in schenkingen en testamenten mag betaald worden. Het nieuwste Vlaamse decreet dateert van 9 februari en werd op 19 februari gepubliceerd. Voor de verwijzingen naar data in de Franse Republikeinse kalender hebben we de ons bekende Gregoriaanse dagen en maanden tussen haakjes gezet.

Besluit

De Vlaamse minister van Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering, Toerisme en Vlaamse Rand,

Gelet op de wet van 18 germinal jaar X (8 april 1802) "relative à l'organisation des cultes", artikel 69;

Gelet op het decreet van 22 fructidor jaar XIII (9 september 1805) "relatif à l'administration des biens rendus aux fabriques par les arrêtés des 7 thermidor an XI (26 juli 1803) et 28 frimaire an XII (20 december 1803)";

...

Gelet op de brief van 16 februari 2009 waarbij de heer Quintiens, in naam van de Bisschoppen van België, het hiernavolgend ontwerp tot wijziging van het tarief van de bij beschikking onder de levenden of bij testamentsbeschikking ingestelde kerkdiensten, aan de Regering, ter goedkeuring voorlegt :

Diensten:

Gelezen mis 7 EUR aan de celebrant 6 EUR aan de kerkfabriek of in totaal 13 EUR

Gezongen mis 7 EUR aan de celebrant 18 EUR aan de kerkfabriek of in totaal 25 EUR

Besluit :

Artikel 1. Goedkeuring is gehecht aan het tarief van de bij beschikking onder de levenden of bij testamentsbeschikking ingestelde kerkdiensten.

Art. 2. Dit besluit treedt in werking op 1 januari 2010.

PASTOOR CLAESSENS

Fredericus-Joannes Claessens werd pastoor in Heffen in 1827 en bleef dat tot zijn sterfdag: 29 juli 1848. Hij werd geboren te Loven (Leuven) op 18 december 1792 en in Brussel priester gewijd op 23 december 1815. Van 1816 tot 1827 was hij onderpastoor te O.-L.-V. Waver. Op het bidprentje, uitgegeven bij zijn overlijden staat dat "door zijn aanhoudende zorg de kerk van Heffen werd vergroot, hermaakt en versierd."

Op het lijstje van zijn "verdiensten" staat ook nog dat hij zich in het jaar 1838 "geen moeite ontzag om aan zijn volk een Missie te bezorgen." De ouderen onder ons zullen het zich vast en zeker nog levendig herinneren: de vurige preken tijdens de Heilige Missie! Twee paters stonden dan tijdens hun ongeveer tiendaagse verblijf elke dag weer op de kansel om de in massa aanwezig zijnde parochianen terug op het rechte pad te brengen.

Verder wordt hij geprezen voor de herderlijke zorg en genegenheid voor de kleine kinderen en het instellen van het Broederschap van de Heilige Rozenkrans.

MISSA PANIS ET CAMPAGNA

We hebben het al eens gehad over de misintentie "**Panis et Campagna**" die regelmatig op zondagen voorkomt en die teruggaat tot de jaren 1400. Voor Heffen was die intentie gefinancierd door een stuk grond in de buurt van De Kouter. Dis De Nyn bezorgde ons het Trimestrieel tijdschrift van de "Vrienden van de Sin-Romboutskathedraal" uit 2005 waarin een artikel is gewijd aan de missen die onder die naam bekend zijn.

De **Missa Panis** of broodmis werd in Sint-Rombouts gevestigd op 1 februari 1432 door Franco Pistoris. De dotatie bedroeg 80 gouden Franse kronen en daarvoor moest dagelijks een mis gecelebreerd worden aan het altaar van het Heilig Kruis. Deze moest in de vastentijd aanvangen om 11 uur en op de andere dagen onmiddellijk na de hoogmis. Ook moest aan de celebranten brood worden bedeed.

De **Missa Campana** of klokmis werd ingesteld door Jan de Platea in 1494. Voor deze stichting moest op wekdagen een mis gedaan worden bij het luiden van de stadsklok. Op feestdagen moest de mis aanvangen na het sermoen.

Oorspronkelijk werden per jaar ongeveer 1100 missen gecelebreerd. In 1797 was dit reeds teruggebracht tot 400.

CHIRO HEFFEN 60

De wijze waarop de groep "Chirojongens Sint Amandus Heffen" is ontstaan achterhaalden we door gespreken met mensen die er toen bijwaren; de eerste vergaderingen beperkten zich op donderdagnamiddag, de enige vrije schoolnamiddag toen.

Het programma bestond uit niets dan voetballen en dat was de basis waarop E.H.

Bruggeman, de toenmalige onderpastoor, begonnen is.

Uit die troep voetballisten heeft hij er dan enkele uitgekozen om daarmee een chirogroep te beginnen.

Er bestond in Heffen eveneens nog een scoutsbeweging, met de daarbijhorende "wolfjes" : wat wel veel rivaliteit teweegbracht met de opkomende chirogroep.

Spoedig echter werd het voetballen vervangen door andere spelen en activiteiten, er kwamen uniformen aan te pas, er werden enkele liedjes geleerd, er werd geleerd te marcheren.

Gevolg, heel wat mensen in Heffen, wanneer er zingend door de straten werd gemarcheerd, riepen de chirojongens na met "Hitlerjeugd".

De oorlog lag immers nog niet zo ver achter de rug.

Als vaste datum voor het ontstaan weten we dat het eerste officiële aansluitingsformulier dat naar Kipdorp Antwerpen verstuurd, dateerde van 17 november 1949.

AANSTELLING Z. E. H. A. VAN HEYBEECK

Op zondag 13 augustus 1939 om 3 uur in de namiddag werd E.H. Van Heybeeck plechtig aangesteld als pastoor van Heffen. De stoet telde niet minder dan 55 onderdelen met de "postillon te paard" voorop en de "Voituren met de Zeer. Eerwaarde Heer pastoor en gevolg" als laatste. Vele verenigingen waren in de stoet vertegenwoordigd: de Koninklijke fanfare De Vreugdegalm, de duivenbond, de voetbalclub, de herbergiers, de wafelbakkers, de Koninklijke fanfare Sint Cecilia en er was zelfs een groep "modern huishouden"

Tijdens de viering werden een aantal "aangepaste" teksten gezongen op bekende Volksliederen zoals: "Als onze vader Adam nog ne jongman was", "De molen" uitgevoerd door de mensen van de Molenstraat en het "Bohemerslied" door de bohemerskliek. Aan vele huizen in het dorp hingen spandoeken met een tekst om de nieuwe pastoor te verwelkomen en die waren niet allemaal van zuiver godsdienstige aard.

*Hier bij den brouwer met flessen en ton
Is er geestdrift en schijnt de zon
Want voor den herder hun dichte gebuur
Viert men dit feest met vuur*

*Hier woont lange Lowie
Een brave man
Die ook doet gelijk andere mensen
Den goeden Herder proficiat wensen*

*Hier woont Franske Van der Wilt
Die zijn vlag in de hoogte tilt
Om zijn hulde te betonen
Als de Herder zich zal vertonen*

*De witte wafelwrijven
Willen niet ten achter blijven
Dus welgekomen, eerwaarde Herder
Uw heil ligt hier geen snapsje verder
Wilt ge lekker tafelen*

*Koopt dan onze wafelen
Is uw beer aan't grollen
Koopt dan onze smoutebollen
We zijn wel wat uit de rij
Maar we zijn er toch geren bij.*

DE STRAATVEGERS

Bij de aanstelling van onderpastoor Van Heybeeck tot pastoor van Heffen op 13 augustus 1939 had ook de ploegbaas van de straatvegers een liedje gemaakt.

*Madammen en mijnheren, hier ben ik met mijn ploeg
Om plein en straat te keren, gereed van 's morgens vroeg
't Zijn lustige gezellen, ze staan in regen en wind
Ik ben de inspecteur, ha, ha
En ik loop ze overal veur, ha ha*

(Refrein)

*Wij vagen de straten
Dat weet iedereen
Als echte krabaten
Vagen we steen voor steen
Als we iets vinden, we delen de buit
Dus ge kent ons nu vrienden
Wij zijn de ploeg van 't zuid.*

*Maar wat nu verzinnen, wij moeten reeds vandaag
De grote kuis beginnen, hier in dat hokje klaar
Daar vagen we zonder schromen, dat zal een vreugde zijn*

*En onze beste dagen, dat is rond Nieuwjaar
Dan gaan we drinkgeld vragen, dat brengt veel op voorwaar
En hebben we veel ontvangen, dan wordt er gelampet
Dan gaan we onze gangen, en trekken zat naar 't bed
Dan loopt den inspecteur, ha, ha
Al zwijmelend van veur ha, ha.*

HERDENKINGSMONUMENT

Het herdenkingsmonument ter nagedachtenis van de gesneuvelden van de eerste wereldoorlog, later ook WO II, werd op het dorpsplein geplaatst in 1922 en een jaar later kwam de grille er rond. Het monument, waarvan de bronzen plaat volgend jaar zou opgekuist worden, werd besteld bij de Fonderie Hambrouck in Brussel en kostte toen 10.000 frank. Voor de grille zelf moest 900 frank betaald worden. Alles samen werd 11.000 frank uitgegeven. De gemeente gaf een toelage van 5.000 frank, de provincie 900, de oud-strijders

brachten 500 frank binnen en de omhaling in Heffen samen met de opbrengst van de feesten bij de inhuldiging was goed voor 4.400 frank.

NIEUW DAK KERK

Op 4 maart 1935 maakt R. Vrijhoeven zijn offerte over aan de kerkfabriek om “ het ganse dak van de middenbeuken en de zijbeuken met schaliën te herstellen”. Hiervoor worden 40.000 schaliën Herbeumont (16x27) geleverd.

HET KRUIS OP DE TOREN

In 1878 Jos De Smedt, schaliedekker te Heindonk een factuur gemaakt van 100,95 frank voor het plaatsen van een stelling het afdoen van het kruis op de toren, de reparatie ervan en het wegnemen van de stelling.

DEKSTENEN OP DE KERKHOFMUUR

Op 11 april 1877 ontvangt J.B. Goossens, Meester steenhouwer en marbrier, In den Bruel 88 te Mechelen, een voorschot van driehonderd zesenzeventig frank als voorschot voor het leveren en plaatsen van witte dekstenen op de kerkhofmuur van Heffen.

DODENHERDENKING 11 NOVEMBER

Op donderdag 11 november, dag van de wapenstilstand, gaat i.s.m. de dorpsraad van Heffen de jaarlijkse herdenking door van de gesneuvelden uit WOI en WOII. Iedereen is die dag van harte welkom om hulde te brengen aan de gesneuvelden van Heffen. Herdenking start om 12.00 u aan de gedenksteen.

Hulde op 29 mei 1919

Op 29 mei 1919, de dag waarop een volledige zonsverduistering te zien is en voor het eerst de relativiteitstheorie van Albert Einstein wordt getest, houdt kolonel Vandenbroeck, als inboorling der gemeente Heffen en als opperofficier van het Belgisch leger, een lofrede. Het is een hulde aan de gesneuvelden van Heffen.

“Wij brengen een bijzondere hulde van dank en erkenning aan onze gevallen wapenbroeders: Gustaaf Steemans, Karel Van den Brande, Victor De Kock, Victor Van Aken en sergeant Hofmans... Uw bloed, duurzame helden, uw jong en krachtig bloed heeft gestroomd om 's lands vrijheid weer te geven. Als frisse levensbloemen zijt gij geknakt geweest door een barbaarse overweldiger. Wij hulden u allen, koene strijders en danken u omdat gij uw leven opgeofferd hebt om ons vaderland te redden!!

Hij eindigt zijn toespraak als volgt:

“De lentezon des vredes is vrolijk opgerezen; onze akkers zullen met geen bloed meer gedrenkt worden en zullen voortaan rijpende, goudgele korenaren dragen. Dat al de kanonnen, in klokken hergoten, galmen over berg en dal. Dat onze steden uit hare puinen herrijzen en de nijverheid en kunst herbloeien!”

“België zal herleven; het land dat met zijnen rechtschapen Koning stormenderhand de bewondering der volkeren heeft veroverd. Hulde aan Koning Albert wiens heldenfiguur zo

heerlijk prijkt op dit geschokte wereldtoneel, wiens naam met onesmetten roem is omstraald; wiens kroon is gesmeed uit echt voorstelijk metaal, uit het goud der trouwe plichtsbetrachting en heldendeugd!!!"

KLOKKEN

In 1974 werden de klokken gewijd die tijdens de Tweede Wereldoorlog door de Duitsers uit de toren werden gehaald. Op 8 februari werd door "de commissie voor het behoud, het terugvorderen en het terugplaatsen der klokken van België dat klok A.III 168 wegende 840 kg. En klok A.III 169 wegende 548 van de Sint-Amanduskerk te Heffen tijdens de bezetting door de Duitse overheid. Bedoelde klokken werden niet teruggevonden tijdens de verschillende opzoekingen in Duitsland, uitgevoerd door de Commissie. Zij beschouwen deze klokken als bepaald verloren. Er zal tot vervanging overgegaan worden." Die vervanging gebeurde dus 26 jaar later.

DOOPREGISTERS

In de doopregisters van de parochie Sint-Amandus uit de periode 1597-1652, die toen betrekking hadden op zowel Heffen als Heindonk werden een aantal kinderen vermeld als "onbenoemden" zoals: *Eyken N, die had Maria uit overspel en Geertruy N. die had Petrus uit overspel. Verder is er ook enkele malen sprake van een soldatenkind gedoopt en begraven.*

WELDADIGHEID

Tijdens WO I vergaderde op het gemeentehuis de leden van de gemeente en het Weldadigheidsbestuur over de moeilijkheden van bevolking "om reden van den oorlog" en op 31 januari 1915 wordt een plaatselijk Hulp- en Voedingskomiteit opgericht. De uitgaven voor steun aan gedeeltelijk en gehele werklozen beliep 86.456,30fr eind juni 1919. Voor steun aan de gezinnen "door den oorlog van hunnen steun beroofd, te weten de vrouwen en ouders van soldaten bedraagt in haar geheel 126.482,30 frank, voegt daarbij den kostelozen geneeskundige dienst voor al de steunenieters, bedeling van kolen, aardappelen, kleedsel en steun aan oorlogswezen en krijgsgevangenen."

Schoolkinderen

"Het gebrek aan voedingswaren deed zich bijzonder gevoelen in het jaar 1917. Om daarin te voorzien werd besloten tot de oprichting der schoolmaaltijden in juni 1917."

"De schoolgaande kinderen ontvingen kosteloos elke dag een halve liter soep met 50 gram brood. Deze bedeling werd gedaan in het lokaal der herberg De Kroon om half één. Het gemiddeld aantal deelnemers bedroeg 200 à 300".

WELDADIGHEID (slot)

In het verslag van eind 1918 over de activiteiten van het Bureau van Weldadigheid wordt ook genoteerd dat "Bij al deze ondersteuning, voortkomende van het Nationaal Hulpkomiteit moet nog gevoegd worden een toelage van het gemeentebestuur ten bedrage van 9500,70 frank en van het Weldadigheidsbureau voor een bedrag van 14581,48 frank." *"Op 4 augustus 1917 werd de gemeente bevolen een zeker aantal Vlaamse vluchtelingen afkomstig uit Moorslede ter station Mechelen op te halen. Ze waren 52 in getal. 39 personen boven de 16 jaar, 8 tussen 10 en 16 jaar en 5 minder dan 10 jaar. Na enige dagen verblijf in het schoollokaal, werden zij in vrijstaande huizen of kamers geherbergd."*

“Een jaar later op 18 augustus 1918 aankomst van Franse vluchtelingen der stad Rijsel. 38 personen boven de 16 jaar, 6 tussen 10 en 16 en 9 onder de 10 jaar. Door de Duitse overheid werd hun verblijf bij de inwoners aangeduid.”

Moorslede

Moorslede, op nauwelijks 15 km van Ieper lag samen met Passendale en nog enkele andere gemeenten op de heuvelrug vòòr de Ieperboog (Ypres Salient) Het dorp lag in het begin van de oorlog niet onmiddellijk in de vuurlinie van de geallieerde troepen. (zo ver konden ze immers niet schieten) Het was in handen van de Duitsers en zij hadden er hun hoofdkwartier gevestigd. De soldaten kwamen er op rust. Ook hun doden werden er begraven; Moorslede telde een 14-tal Duitse begraafplaatsen.

Bij het begin van de oorlog en opgejaagd door de vreselijke verhalen omtrent de Ulanen hadden zovelen uit gans Vlaanderen, de vlucht genomen naar het westen. Op 30 september kwamen in Moorslede heel wat vluchtelingen toe uit de omstreken van Mechelen. Ze kregen er onderdak in o.a. de gebouwen van het 'Klein College'. Bij het zien van deze vluchtelingen verlieten ook heel wat bewoners hun dorp en vluchten samen met hen naar Poperinge en vandaar later naar Engeland en vooral Frankrijk. Sommigen mannen bleven achter en zouden vier jaar van hun gezin gescheiden blijven.

Alhoewel in 1917 zowat de helft van de inwoners gevlucht was en heel wat huizen geplunderd waren, zag het dorp er nog gaaf uit.

De slag om Ieper

Met de 'Derde Slag om Ieper', begonnen op 31 juli 1917, zou het anders worden. Moorslede lag nu wel in het schietbereik van de Engelse artillerie. De inwoners vluchtten massaal naar het binnenland en het dorp werd grotendeels verwoest.

Op 1 augustus 1917 werden de laatste bewoners van de wijken richting Roeselare (dus in oostelijke richting) verplicht hun huizen te verlaten. Op 14 september waren ALLE inwoners (ong. 7.500) gevlucht en het dorp zou bij het eindoffensief in september 1918 voor 100% verwoest worden.

Deze vluchtelingen werden voor een groot gedeelte opgevangen in de streek van Mechelen, naast Mechelen ook o.a. in Heffen, Leest en Bonheiden, Ook in Mol, Ruisbroek, en Geel waren vluchtelingen terecht gekomen. Ze zouden er blijven tot na de oorlog, en dan nog... In het begin was er nog geen sprake van terugkeer, alles, huizen, velden, alles was verwoest.
(Ludo Hameeuw)